

**การจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการและอำนาจกรรมการของบริษัทมหาชนจำกัด
กรณีกรรมการพ้นจากตำแหน่งโดยผลของพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕
และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง**

บริษัทมหาชนจำกัด คือ นิติบุคคลประเภทซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัดต้องมีกรรมการคณะหนึ่งซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนเพื่อเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นในการดำเนินกิจการของบริษัท และกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดต้องมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร (มาตรา ๖๗) โดยกรรมการต้องเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว และต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ไม่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้กระทำโดยทุจริต รวมทั้งต้องไม่เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการหรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐฐานทุจริตต่อหน้าที่ (มาตรา ๖๘) ทั้งนี้ กรรมการนั้นต้องได้รับการเลือกตั้งโดยที่ประชุมผู้ถือหุ้น (มาตรา ๗๐) เว้นแต่เป็นกรณีเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนที่ในตำแหน่งกรรมการที่ว่างลงเพราะเหตุอื่นที่ไม่ใช่การครบวาระและวาระของกรรมการที่ว่างลงนั้นเหลือไม่น้อยกว่า ๒ เดือน คณะกรรมการอาจเลือกบุคคลเข้าเป็นกรรมการแทนที่ตำแหน่งที่ว่างลงได้ (มาตรา ๗๕) และกรรมการนั้นต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว (มาตรา ๗๑) หรือเมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด ศาลมีคำสั่งให้ออก หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติให้ออก (มาตรา ๗๒)

การจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดนั้น ต้องแสดงรายการเกี่ยวกับชื่อกรรมการ และรายการเกี่ยวกับชื่อและจำนวนกรรมการซึ่งมีอำนาจลงลายมือชื่อแทนบริษัท (อำนาจกรรมการ) (มาตรา ๓๙) และต้องมีข้อบังคับที่กำหนดเรื่องเกี่ยวกับอำนาจกรรมการ (มาตรา ๓๐) ซึ่งในการดำเนินกิจการของบริษัทมหาชนจำกัดหากมีการเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับกรรมการหรืออำนาจกรรมการ ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียนและบริษัทต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่อ นายทะเบียนภายใน ๑๔ วันนับแต่วันที่ที่มีการเปลี่ยนแปลง (มาตรา ๔๐) โดยการยื่นคำขอจดทะเบียน กรรมการออกนั้น สามารถกระทำได้โดยอาศัยเหตุตามกรณีต่างๆ เช่น ครบวาระ (มาตรา ๗๑) ตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด ศาลมีคำสั่งให้ออก หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติให้ออก (มาตรา ๗๒) ส่วนการยื่นคำขอจดทะเบียนกรรมการเข้านั้น สามารถกระทำได้โดยอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น (มาตรา ๗๐) หรืออาจอาศัยมติที่ประชุมคณะกรรมการก็ได้หากเป็นการแต่งตั้งแทนที่ในตำแหน่งกรรมการที่ว่างลงเพราะเหตุอื่นที่ไม่ใช่การครบวาระ (มาตรา ๗๕) สำหรับการยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการนั้น สามารถกระทำได้โดยอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นหรืออาจอาศัยมติที่ประชุมคณะกรรมการก็ได้หากข้อบังคับของบริษัทที่กำหนดให้คณะกรรมการสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัทไว้ (มาตรา ๓๐) ทั้งนี้ การยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการ (กรรมการเข้า กรรมการออก) และอำนาจกรรมการของบริษัทมหาชนจำกัดโดยอาศัยเหตุตามกรณีต่างๆ มีรายละเอียดตามแต่ละกรณี ดังนี้

๑. การจดทะเบียนกรรมการเข้า แบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือ

๑.๑ กรณีแต่งตั้งกรรมการเข้าแทนที่ในตำแหน่งที่ว่างลง (มาตรา ๗๕)

ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระและตำแหน่งดังกล่าวมีวาระเหลือไม่น้อยกว่า ๒ เดือนนั้น คณะกรรมการสามารถเลือกบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเข้าเป็นกรรมการแทนที่ในตำแหน่งที่ว่างลงได้ โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนกรรมการที่ยังเหลืออยู่ ทั้งนี้ การเลือกตั้งกรรมการโดยอาศัยมติที่ประชุมคณะกรรมการนี้ จะต้องเป็นกรณีที่บริษัทยังมีกรรมการเหลืออยู่ครบเป็นองค์ประชุม (ตามมาตรา ๘๐) หากปรากฏว่ากรรมการที่เหลืออยู่มีจำนวนน้อยกว่าจำนวนที่จะเป็นองค์ประชุม กรรมการที่เหลืออยู่จะกระทำได้แต่เฉพาะการจัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อเลือกตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างทั้งหมดเท่านั้น (มาตรา ๘๓)

๑.๒ กรณีแต่งตั้งกรรมการเพิ่ม (มาตรา ๗๐)

ในกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดประสงค์จะแต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมจากจำนวนกรรมการที่มีอยู่เดิม ต้องจัดประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติอนุมัติการเพิ่มจำนวนกรรมการและมีมติเลือกตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในตำแหน่งที่เพิ่ม โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งกรรมการ ดังนี้

(๑) กรณีข้อบังคับของบริษัทมหาชนจำกัดกำหนดวิธีการเลือกตั้งกรรมการเป็นไปตามมาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ (Cumulative Voting) ให้ดำเนินการเลือกตั้งกรรมการตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังนี้

(๑.๑) ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งมีคะแนนเสียงเท่ากับจำนวนหุ้นที่ตนถือคูณด้วยจำนวนกรรมการที่จะเลือกตั้ง

(๑.๒) ผู้ถือหุ้นแต่ละคนจะใช้คะแนนเสียงที่มีอยู่ทั้งหมดเลือกตั้งบุคคลคนเดียวหรือหลายคนเป็นกรรมการก็ได้ ในกรณีที่เลือกตั้งบุคคลหลายคนเป็นกรรมการจะแบ่งคะแนนเสียงให้แก่ผู้ใดมากน้อยเพียงใดก็ได้

(๑.๓) บุคคลซึ่งได้รับคะแนนเสียงสูงสุดตามลำดับลงมาเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการเท่าจำนวนกรรมการที่จะพึงมี ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับการเลือกตั้งในลำดับถัดลงมา มีคะแนนเสียงเท่ากันเกินจำนวนกรรมการที่จะพึงมี ให้เลือกโดยวิธีจับสลากเพื่อให้ได้จำนวนกรรมการที่จะพึงมี

(๒) กรณีข้อบังคับของบริษัทมหาชนจำกัดกำหนดวิธีการเลือกตั้งกรรมการแตกต่างไปจากมาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้ดำเนินการเลือกตั้งกรรมการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ข้อบังคับกำหนดไว้

๒. การจดทะเบียนกรรมการออก แบ่งเป็น ๒ กรณี คือ

๒.๑ กรณีกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ (มาตรา ๗๑)

คณะกรรมการของบริษัทมหาชนจำกัดต้องจัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปีภายใน ๔ เดือนนับแต่วันสิ้นสุตรรอบปีบัญชีของบริษัท (มาตรา ๙๘) และต้องดำเนินการ

เกี่ยวกับกรรมการที่จะครบวาระในคราวการประชุมดังกล่าว โดยจำนวนกรรมการที่จะครบวาระให้พิจารณาจากวิธีการเลือกตั้งกรรมการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท กล่าวคือ หากข้อบังคับของบริษัทกำหนดวิธีการเลือกตั้งกรรมการเป็นไปตามมาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ (Cumulative Voting) กรรมการบริษัทต้องออกจากตำแหน่งพร้อมกันทั้งชุดในการประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปีทุกครั้ง (มาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง) และหากข้อบังคับของบริษัทกำหนดวิธีการเลือกตั้งกรรมการแตกต่างไปจากมาตรา ๗๐ กรรมการบริษัทต้องออกจากตำแหน่งจำนวน ๑ ใน ๓ เป็นอัตราในการประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปีทุกครั้ง (มาตรา ๗๑ วรรคสอง) ทั้งนี้ กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวอาจได้รับเลือกตั้งใหม่ได้ (มาตรา ๗๑ วรรคสี่)

๒.๒ กรณีกรรมการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่น (มาตรา ๗๒)

การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการนั้น นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อมีเหตุดังต่อไปนี้

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก ในกรณีที่กรรมการประสงค์จะลาออกจากตำแหน่ง ให้ยื่นใบลาออกต่อบริษัท การลาออกมีผลนับแต่วันที่ใบลาออกไปถึงบริษัท (มาตรา ๗๓)
- (๓) ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖๘
- (๔) ที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติให้ออก โดยที่ประชุมผู้ถือหุ้นอาจลงมติให้กรรมการคนใดออกจากตำแหน่งก่อนถึงคราวออกตามวาระได้ โดยคะแนนเสียงของที่ประชุมผู้ถือหุ้นจะต้องประกอบด้วยจำนวนผู้ถือหุ้นซึ่งนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียง และจำนวนหุ้นซึ่งนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียง (มาตรา ๗๖)
- (๕) ศาลมีคำสั่งให้ออก

๓. การจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการ

บริษัทมหาชนจำกัดจะต้องทำการจดทะเบียนในรายการเกี่ยวกับข้อบังคับของบริษัทและข้อบังคับนั้นต้องกำหนดเรื่องเกี่ยวกับรายชื่อกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท (อำนาจกรรมการ) (มาตรา ๓๐) สำหรับการขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการนั้น บริษัทสามารถกระทำได้ทั้งโดยอาศัยมติที่ประชุมคณะกรรมการหรืออาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นแล้วแต่กรณี ดังนี้

๓.๑ กรณีข้อบังคับของบริษัทมหาชนจำกัดได้กำหนดให้คณะกรรมการสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท บริษัทก็สามารถจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อให้ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติแก้ไขเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการแล้วขอจดทะเบียนโดยอาศัยมติที่ประชุมคณะกรรมการดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม แม้บริษัทจะมีข้อบังคับในเรื่องดังกล่าว บริษัทก็ยังสามารถทำการเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการโดยอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้เช่นเดียวกัน

๓.๒ กรณีข้อบังคับของบริษัทมหาชนจำกัดไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท บริษัทมหาชนจำกัดต้องจัดประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติแก้ไขเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการแล้วของจดทะเบียนโดยอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นดังกล่าวเท่านั้น

ทั้งนี้ ในการจดทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการนั้น บริษัทมหาชนจำกัดต้องคำนึงถึงโครงสร้างของรายชื่อกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัทที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับด้วย โดยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการต้องไม่ขัดหรือแย้งกับโครงสร้างของรายชื่อกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัทที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ยกตัวอย่างเช่น หากข้อบังคับกำหนดให้ “กรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท คือ กรรมการสองคนลงลายมือชื่อร่วมกันและประทับตราสำคัญของบริษัท” การแก้ไขเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการไม่ว่าจะด้วยมติที่ประชุมคณะกรรมการหรือมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น การกำหนดอำนาจกรรมการก็ต้องกำหนดให้มีกรรมการสองคนลงลายมือชื่อร่วมกันพร้อมทั้งประทับตราสำคัญของบริษัท หากประสงค์จะกำหนดอำนาจกรรมการให้แตกต่างไปจากโครงสร้างของรายชื่อกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัทที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับ ต้องให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติเพื่อแก้ไขข้อบังคับของบริษัทเกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างของรายชื่อกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัทด้วยเช่นกัน

การยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการ (กรรมการเข้า กรรมการออก) และอำนาจกรรมการของบริษัทมหาชนจำกัดโดยการอาศัยมติที่ประชุมคณะกรรมการหรือมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นนั้น บริษัทต้องดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการหรือดำเนินการจัดประชุมผู้ถือหุ้นตามหลักเกณฑ์ภายใต้กฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ดังนี้

๑. การประชุมคณะกรรมการของบริษัทมหาชนจำกัด

การยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการ (เฉพาะกรณีแต่งตั้งกรรมการเข้าแทนที่ในตำแหน่งที่ว่างลง) หรือเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการโดยการอาศัยมติที่ประชุมคณะกรรมการนั้น บริษัทต้องดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อให้ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาและมีมติแต่งตั้งกรรมการเข้าแทนที่ในตำแหน่งที่ว่างลง หรือมีมติเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการ ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑.๑ การเรียกประชุม ประธานกรรมการจะเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการ (มาตรา ๘๑) ในกรณีที่ไม่มีประธานกรรมการให้รองประธานกรรมการเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการ และในกรณีที่ไม่มีรองประธานกรรมการ กรรมการตั้งแต่สองคนขึ้นไปอาจร่วมกันเรียกประชุมคณะกรรมการได้ (มาตรา ๘๑/๑)^๑ และจะต้องส่งหนังสือนัดประชุมไปยังกรรมการไม่น้อยกว่าสามวัน^๒ (เต็มเจ็ดวัน) ก่อนวันประชุม เว้นแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วนเพื่อรักษาสิทธิหรือประโยชน์ของบริษัท จะแจ้งการนัดประชุมโดยวิธีอื่นและกำหนดวันประชุมให้เร็วกว่านั้นก็ได้อีก (มาตรา ๘๒)

^๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๕

^๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๕

ทั้งนี้ กรณีตามมาตรา ๘๑ ที่กำหนดให้ประธานกรรมการเป็นผู้เรียกประชุม คณะกรรมการนั้น ก่อนที่จะมีการแก้ไขโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยการเพิ่มมาตรา ๘๑/๑ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ได้ปรากฏ กรณีที่กรรมการของบริษัทมหาชนจำกัดซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการของบริษัทด้วยได้พ้น จากตำแหน่งกรรมการ จึงทำให้บริษัทไม่มีประธานกรรมการ หรือกรณีที่มีประธานกรรมการแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หรือไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นการส่งผลโดยตรงต่อการบริหารจัดการงาน ของบริษัทได้อย่างต่อเนื่อง กรมพัฒนาธุรกิจการค้าในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลบริษัทมหาชนจำกัด จึงได้ขอหารือในประเด็นข้อกฎหมายตามมาตรา ๘๑ ต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหารือแล้วมีความเห็นตามเรื่องเสร็จที่ ๘๓๙/๒๕๖๑ ว่ากรณีบริษัทไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ ได้นั้น แม้ว่ามาตรา ๘๑ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ จะบัญญัติให้ประธาน กรรมการเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการ ซึ่งเป็นการกำหนดหน้าที่ของประธานกรรมการในการ เรียกประชุม แต่ไม่ได้หมายความว่าในกรณีที่ไม่มีประธานกรรมการ หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือประธานกรรมการไม่ปฏิบัติหน้าที่ กรรมการคนอื่น ๆ จะไม่สามารถเรียกประชุมคณะกรรมการได้ ในกรณีเช่นนี้หากบริษัทยังคงมีกรรมการเหลืออยู่ครบจำนวนที่จะเป็นองค์ประชุม กรรมการที่ เหลืออยู่นั้นย่อมสามารถจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อให้การบริหารจัดการงานต่าง ๆ ของ บริษัทสามารถดำเนินการต่อไปได้

๑.๒ องค์ประชุม ในการประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม (มาตรา ๘๐)

๑.๓ การประชุมและมติที่ประชุม ประธานกรรมการจะเป็นประธานในที่ประชุม หากประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ามีรองประธานกรรมการ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธาน ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ ประชุมให้ถือคะแนนเสียงข้างมาก (มาตรา ๘๐)

๒. การประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัด

การยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการ (กรรมการเข้า กรรมการออก) หรือเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการโดยการอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นนั้น บริษัทต้องดำเนินการจัด ประชุมคณะกรรมการเพื่อให้ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้เรียกประชุมผู้ถือหุ้นเสียก่อนแล้วบริษัท จึงจะสามารถทำการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นตามมติที่ประชุมคณะกรรมการ และดำเนินการประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาและมีมติเปลี่ยนแปลงกรรมการ (กรรมการเข้า กรรมการออก) หรือ เปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการ ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๒.๑ การเรียกประชุมผู้ถือหุ้น คณะกรรมการต้องจัดทำเป็นหนังสือนัดประชุม ระบุสถานที่ วัน เวลา ระเบียบวาระการประชุม และเรื่องที่จะเสนอต่อที่ประชุมพร้อมด้วย รายละเอียดตามสมควร รวมทั้งความเห็นของคณะกรรมการในเรื่องดังกล่าว แล้วจัดส่งให้ผู้ถือหุ้น

และนายทะเบียนทราบไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันประชุม รวมทั้งโฆษณาคำบอกกล่าวนัดประชุมในหนังสือพิมพ์หรือทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์^๓ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวันและต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าสามวันด้วย (มาตรา ๑๐๑ ประกอบมาตรา ๖)

๒.๒ องค์ประชุม ในการประชุมผู้ถือหุ้นต้องมีผู้ถือหุ้นและ/หรือผู้รับมอบฉันทะจากผู้ถือหุ้น (ถ้ามี) มาประชุมไม่น้อยกว่า ๒๕ คนหรือไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด และต้องมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม (มาตรา ๑๐๓)

๒.๓ การประชุมและมติที่ประชุม ประธานกรรมการจะเป็นประธานในที่ประชุมผู้ถือหุ้น หากประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ามีรองประธานกรรมการก็ให้รองประธานกรรมการเป็นประธาน ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมเลือกผู้ถือหุ้นคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม (มาตรา ๑๐๔) สำหรับหลักเกณฑ์วิธีการเลือกตั้งกรรมการและคะแนนเสียงของมติที่ประชุมเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท (มาตรา ๗๐)

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นหลักเกณฑ์ที่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด อย่างไรก็ตามหากบริษัทมหาชนจำกัดใดต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามกฎหมายอื่น บริษัทมหาชนจำกัดนั้นก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย อาทิ กรณีบริษัทมหาชนจำกัดเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ด้วย หรือกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดประกอบธุรกิจพิเศษ เช่น ธุรกิจประกันวินาศภัย ธุรกิจประกันชีวิต หรือธุรกิจสถาบันการเงิน ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย กฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต หรือกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน แล้วแต่กรณีด้วย

กรณีการยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการและอำนาจกรรมการของบริษัทมหาชนจำกัดที่ประกอบธุรกิจพิเศษและมีกฎหมายเฉพาะกำกับดูแลด้วยนั้น ขอยกตัวอย่างเป็นกรณีของบริษัทมหาชนจำกัดที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยโดยมีพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกฎหมายเฉพาะที่กำกับดูแลผู้ประกอบการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ทั้งนี้พระราชบัญญัติดังกล่าวได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมบริษัทซึ่งในนี้ขอกล่าวถึงกรณีการใช้อำนาจของนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย (นายทะเบียนคปภ.) ตามมาตรา ๕๓ โดยหากปรากฏหลักฐานต่อนายทะเบียนคปภ.ว่า บริษัทใดมีฐานะหรือการดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน หรือกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทใด ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนคปภ.ตามมาตรา ๕๒ นายทะเบียนคปภ.มีอำนาจสั่งให้บริษัทนั้นถอดถอนกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงาน

^๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๕

ของบริษัทผู้เป็นต้นเหตุดังกล่าวออกจากตำแหน่งได้ และมีอำนาจสั่งห้ามมิให้บุคคลซึ่งถูกถอดถอนตามคำสั่งของนายทะเบียนคปภ.ดังกล่าวเข้าไปเกี่ยวข้องหรือดำเนินการใดๆ ในบริษัทนั้นไม่ว่าโดยทางตรงและทางอ้อม กรณีนี้หากนายทะเบียนคปภ. ได้มีคำสั่งให้บริษัทมหาชนจำกัดใดทำการถอดถอนกรรมการออกจากตำแหน่งและสั่งห้ามมิให้บุคคลซึ่งถูกสั่งให้บริษัทถอดถอนเข้าไปเกี่ยวข้องหรือดำเนินการใดๆ ในบริษัทไม่ว่าโดยทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นการใช้อำนาจของนายทะเบียนตามกฎหมายเฉพาะที่กำกับดูแลผู้ประกอบการประกันวินาศภัย บริษัทย่อมต้องปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนคปภ. ในการนี้บริษัทต้องดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อให้ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้เรียกประชุมผู้ถือหุ้น และดำเนินการจัดประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติถอดถอนกรรมการตามคำสั่งนายทะเบียนคปภ.แล้วยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการ (กรรมการออก) โดยอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นดังกล่าว ทั้งนี้ หากกรรมการผู้ที่ถูกถอดถอนเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัทด้วยแล้ว บริษัทต้องดำเนินการจัดประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการหรือจัดประชุมคณะกรรมการในกรณีที่ข้อบังคับของบริษัทมหาชนจำกัดได้กำหนดให้คณะกรรมการสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัทได้ แล้วยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการโดยอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นหรือมติที่ประชุมคณะกรรมการแล้วแต่กรณีด้วย

สำหรับการดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการและการดำเนินการจัดประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาถอดถอนกรรมการตามคำสั่งนายทะเบียนคปภ.และพิจารณาเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการตามกรณีข้างต้นนั้น มีข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งที่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด และที่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย ในประเด็นสถานะการเป็นกรรมการของผู้ที่นายทะเบียนคปภ. มีคำสั่งให้บริษัททำการถอดถอน ซึ่งเป็นประเด็นที่มีผลโดยตรงต่อการดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับสถานะการเป็นกรรมการของผู้ที่นายทะเบียนคปภ. มีคำสั่งให้บริษัททำการถอดถอนเสียก่อนว่า หลังจากที่นายทะเบียนคปภ.มีคำสั่งแล้ว กรรมการผู้นั้นยังคงมีสถานะเป็นกรรมการของบริษัทที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการงานของบริษัทต่อไปอีกหรือไม่ ซึ่งประเด็นนี้เป็นการใช้อำนาจของนายทะเบียนคปภ.ตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานต่อนายทะเบียนว่า บริษัทใดมีฐานะหรือการดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้บริษัทนั้นถอดถอนกรรมการผู้เป็นต้นเหตุดังกล่าวออกจากตำแหน่งได้ มาตรา ๕๓ วรรคสาม กำหนดให้ในกรณีที่บริษัทไม่ถอดถอนกรรมการออกจากตำแหน่งตามคำสั่งของนายทะเบียน นายทะเบียนด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีอำนาจสั่งถอดถอนบุคคลดังกล่าวได้ และมาตรา ๕๓ วรรคห้า ได้กำหนดห้ามกรรมการซึ่งถูกถอดถอนตามคำสั่งของนายทะเบียนเข้าไปเกี่ยวข้องหรือดำเนินการใดๆ ในบริษัทนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมโดยไม่ได้กำหนดว่าเป็นคำสั่งถอดถอนกรรมการตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ดังนั้น เมื่อนายทะเบียนมีคำสั่งถอดถอนกรรมการไม่ว่าจะเป็นการถอดถอนกรรมการตามมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสาม

กรรมการที่ถูกถอดถอนจึงไม่สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องหรือดำเนินการใดๆ ในบริษัทไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมแม้ว่าบริษัทนั้นจะยังมีได้ดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดก็ตาม^๔ ดังนั้นโดยผลของกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยจึงทำให้กรรมการผู้ที่ถูกนายทะเบียนคปภ.มีคำสั่งให้บริษัททำการถอดถอนไม่อยู่ในสถานะการเป็นกรรมการบริษัทที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการงานของบริษัทต่อไปอีกแล้วตั้งแต่วันที่นายทะเบียนคปภ.มีคำสั่ง ซึ่งรวมถึงการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการและการเรียกประชุมคณะกรรมการในกรณีกรรมการผู้นั้นดำรงตำแหน่งประธานกรรมการก็ไม่อาจดำเนินการได้ด้วย แม้ว่าบริษัทจะยังมีได้จดทะเบียนให้ออกจากตำแหน่งกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดก็ตาม การเรียกประชุมคณะกรรมการจึงไม่จำเป็นต้องแจ้งกรรมการผู้ที่ยนายทะเบียนคปภ.มีคำสั่งให้บริษัททำการถอดถอน และหากกรรมการผู้นั้นดำรงตำแหน่งประธานกรรมการด้วยแล้ว การเรียกประชุมคณะกรรมการก็สามารถดำเนินการได้โดยตรงประธานกรรมการ หากไม่มีรองประธานกรรมการก็ให้กรรมการสองคนร่วมกันเรียกประชุมได้^๕ อย่างไรก็ตามกรณีนี้กรรมการที่เหลือนอยู่ต้องครบเป็นองค์ประชุมด้วย^๖

ดังนั้น การดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการและการดำเนินการจัดประชุมผู้ถือหุ้นโดยกรรมการที่เหลือนอยู่และครบเป็นองค์ประชุม แม้ว่าผู้ที่เรียกประชุมคณะกรรมการจะไม่ใช่ประธานกรรมการ และการเรียกประชุมคณะกรรมการจะไม่ได้แจ้งกรรมการผู้ที่ยนายทะเบียนคปภ.มีคำสั่งให้บริษัททำการถอดถอนก็ตาม ก็ต้องถือว่าบริษัทได้ดำเนินการประชุมคณะกรรมการและประชุมผู้ถือหุ้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว บริษัทจึงสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการ (กรรมการออก) โดยอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น และยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงอำนาจกรรมการโดยอาศัยมติที่ประชุมคณะกรรมการดังกล่าวได้

การพิจารณาคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการและอำนาจกรรมการของบริษัทมหาชนจำกัดนั้น นายทะเบียนอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของนายทะเบียนไว้ในมาตรา ๑๘๖ และมาตรา ๑๘๗ โดยมีหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอจดทะเบียน รวมถึงเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคำขอจดทะเบียนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๕ รวมทั้งพิจารณาการขอจดทะเบียนว่าบริษัทได้ดำเนินการถูกต้องและเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อบังคับของบริษัท และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องแล้วหรือไม่ และหากเป็นกรณีที่มีการโต้แย้งคัดค้านการขอจดทะเบียนจากคู่กรณี นายทะเบียนต้องนำบทบัญญัติตามมาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้ประกอบการพิจารณาคำขอจดทะเบียนด้วย โดยต้องดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง และให้สิทธิคู่กรณีได้มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง แสดงเอกสารหลักฐานในระยะเวลาที่เห็นสมควรและ

^๔ หนังสือคปภ. ที่ ๒๑๒๐/๑๔๓ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๔

^๕ มาตรา ๘๑/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๕

^๖ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีจที่ ๘๓๙/๒๕๖๑

เหมาะสม เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาคำขอจดทะเบียน และเมื่อพิจารณาแล้วหากเห็นว่าผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายแล้วให้นายทะเบียนมีคำสั่งรับจดทะเบียนและแจ้งคำสั่งการรับจดทะเบียนต่อผู้คัดค้านการจดทะเบียน พร้อมแจ้งสิทธิการอุทธรณ์ในกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าวก็ให้อุทธรณ์ต่อนายทะเบียนภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง แต่หากเห็นว่าผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนดำเนินการไม่เป็นไปตามที่ตามกฎหมายกำหนดก็ให้นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียน และแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนต่อผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนพร้อมแจ้งสิทธิการอุทธรณ์ในกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าวก็ให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ภายใน ๑ เดือนนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง เมื่อนายทะเบียนได้พิจารณาคำขอจดทะเบียนและมีคำสั่งรับจดทะเบียนหรือไม่รับจดทะเบียนแล้วนั้น คำสั่งของนายทะเบียนถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่คู่กรณีมีสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ ทั้งนี้ภายใต้พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติเรื่องการอุทธรณ์คำสั่งนายทะเบียนไว้เฉพาะกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียน โดยให้ผู้ขอจดทะเบียนอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนต่อรัฐมนตรีภายใน ๑ เดือนนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่ง (มาตรา ๑๘๗ วรรคสี่) คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด (มาตรา ๑๘๗ วรรคห้า) แต่ไม่มีบทบัญญัติกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งรับจดทะเบียน ดังนั้น การอุทธรณ์คำสั่งรับจดทะเบียนจึงต้องบังคับตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยกำหนดให้คู่กรณียื่นอุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่ง (มาตรา ๔๔)

การพิจารณาคำอุทธรณ์ภายใต้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นายทะเบียนในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเมื่อพิจารณาแล้วหากเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ก็ให้เปลี่ยนแปลงคำสั่งภายในสามสิบวันนับแต่ที่ได้รับอุทธรณ์ (มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง) แต่หากไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ก็ให้รายงานความเห็นพร้อมด้วยเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่ที่ได้รับอุทธรณ์ และผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่ที่ได้รับรายงาน แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จได้สามารถขยายระยะเวลาการพิจารณาออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดดังกล่าว (มาตรา ๔๕ วรรคสอง) เมื่อผู้มีอำนาจพิจารณาแล้วหากเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ก็ให้เปลี่ยนแปลงคำสั่งนายทะเบียน แต่หากไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ก็ให้ยกอุทธรณ์และแจ้งผลการพิจารณาต่อผู้อุทธรณ์ พร้อมแจ้งสิทธิกรณีไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

โดย นางจินตนา สังเกต

นิติกรชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่งนิติกรเชี่ยวชาญ

สำนักกฎหมาย กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์